

A forma változhat, de a minőséget őrizni kell

Beszélgetés Csermák Zoltán budapesti újságíróval, a külhoni média kiváló ismerőjével

Csermák Zoltán újságírónak (portrénkon) – korábban a Hungaroton egyik vezetőjeként – a zene töltötte ki az életét. A lemezkiadó privatizációja után a Duna Televízió alapítói közt folytatta munkáját. 2005-től nyugdíjazásáig a Magyar Televízió külhoni sajtókapcsolatait ápolta. Jelenleg a Hagymányok Háza határon túli sajtókapcsolataiért felel. Életútjáról beszélgettünk.

– Hogyan válik egy zenei érdeklődésű szakemberből újságíró?

– A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen végeztem. Egy váltást követően a Hungaroton Magyar Hangfelvevőgyártó Vállalat marketingvezetőjeként, majd kereskedelmi igazgatójaként Magyarország legprofesszionálisabb kulturális vállalatánál váltam szakemberré. Egy újabb fordulat a Duna Televízióhoz vezetett, ahol először kereskedelmi igazgatóként, majd a marketingrészleg vezetőjeként dolgoztam. Itt már a sajtó is hozzám tar-

tozott, s amikor – egy szerencsétlen elnökváltás nyomán – a Magyar Televízióhoz kerültem, már csak a sajtókapcsolatokkal foglalkoztam. Munkaköröm a médiafúzió után sem változott.

– Keves magyarországi újságíró ismeri jobban a határon túli sajtós műhelyeket, mint te. Mi indította el ezt a kapcsolatteremtést?

– Családom egyik ága Délvidékről, másik oldalról felmenőim Felvidékről származnak, így nem keresem a térképen, ha egy magyar falu neve kerül szóba. Egyetemi éveim után aktív tagja lettem a Katolikus Közösségek Hálózatának, így a Kárpát-medence számos településén születtek barátságok, kapcsolatok. A Duna Televízió egyik vezetőjeként megalapítottam a közmédiák erdélyi irodáját, így hetente megfordultam Kolozsváron. Később a Hargita tején egy kis birtokot vásároltam, így Erdélyben otthon érzem magam. A Magyar Újságírók Romániai Egyesületének (MÜRE) sokáig én voltam az egyetlen anyaországi tagja, így alaposan megismerhettem az erdélyi sajtó örömeit és gondjait.

– Sok évet töltöttél el a Duna Televízióban. Milyennek találtad a médiaintézményt?

– Igazi családi környezetben dolgozhattam, jó érzés volt naponta belépni a falai közé. Elindításával a Kárpát-medencében és a diaszpórában élő honfitársaim életre szóló ajándékot kaptak. A filmes részleg jobb volt az összes többi csatornáénál, ám a saját gyártású műsorok színvonala erősen változó volt. A már említett 2005-ös vezetőváltás sem tett jót az intézmény presztízisének. Nem akarok ünneprontó lenni, de amikor átrültem a Magyar Televízióba, sokkal egészségesebb, professzionálisabb szervezetbe csöppentem, s a külhoni tematikájú műsorkészítés sem maradt alul az összehasonlításban. Első sikerélményemnek tekintetem, amikor Erdélybe is eljuttattuk az M1 csatornát, amit korábbi cégemnél rosszul viseltek. A választék bővülésével viszont minden erdélyi nyert. Az egyesüléssel sok ember került egzisztenciálisan rosszabb helyzetbe, s a családi légkör is csorbát szenvedett, de a pozitív minőségi változás érezhető lett.

– Milyen témák érdeklik leginkább a magyar közszolgálati műsorok erdélyi nézőit és hallgatóit?

– A 90-es években a déli harangszó előtt egy klipet vágtak be a Dunán, a sokat megért székelyföldi idős paraszt szekerén hazatartva megemeli kalapját a templom előtt. Valljuk be, sokszor Erdélyre az általunk kreált képet próbáltuk ráerőltetni akaratlanul is. Egy átlag erdélyi polgár izlése viszont nem sokban különbözik a magyarországitól. Az egyesített közmédiában a külhoni magyarság megjelenítésére két iskola létezett, az egyik külhoni tematikájú műsorokban gondolkodott, a másik viszont minden műsor szerkesztésének tekintette a külhoniak megjelenését. Az első ellenzői ellenérvként a „gettósodást” említették, viszont világosan kell látni: nincs elég külhoni ismerettel rendelkező szakember a közmédiában. Így mindkét megoldás békésen megférhetne egymás mellett. Sajnos jelenleg a Határok nélkül félórás rádióadásokon kívül nincs más naponkénti külhoni tematikájú műsor.

– Rendszeresen részt veszel a MÜRE rendezvényein. Mi-

Csermák Zoltán: hat unokával büszkélkedek, s az ünnepi asztalnál már majdnem húszan ülünk

– Iyennek ítéled meg az erdélyi magyar sajtót?

– A többi országrész, különösen a Felvidék némi irigységgel tekinthet Erdélyre. A napilapok, portálok, televíziók, rádióadások száma figyelemreméltó. Leginkább az írott sajtót tudom követni a távolból. Meg kell jegyezni, az adott médium színvonala nagyban függ a vezetőtől: karizmatikusan vagy hányaveti módon dolgozik. Kreativitásban, leleményben nincs hiány, a kivitelezésnél látok némi gondot. Sok helyen hiányzik egy régimódi olvasószervező, aki jó gazda gondossággal tesz pontot a cikkek végére. A MÜRE-ban igazán otthonra leltem, s megtiszteltetésnek tekintetem, amikor 2008-ban – a Kárpát-medencei újságírásért az adott évben a legtöbbet tevőnek odaítélt – Sándorov Péter-díjjal tüntettek ki. A laudációra válaszulva kifejtettem: jöjjék idősebb korban már nehezebben kötök barátságot, a csoda a MÜRE-ban megtörtént, számos új baráttra tehettem szert.

– Újságíróképzéssel is foglalkozol. Milyen az utánpótlás, milyen a képzés minősége?

– Évek óta aktívan veszek részt az ifjabb újságíró-nemzedék oktatásában. Korábban a nagyváradi Ady Újságíró Akadémián, jelenleg a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen, a duna-szerdahelyi Szent Erzsébet Főiskolán és a Kárpátaljai Magyar Főiskolán tanítok. Általános megállapításom: a hallgatók lelkesedése példás, össze sem hasonlítható a hazai tanintézmények „diplomavadászaival”. Viszont a kétnyelvűség kemény próbatétel elé állítja a résztvevőket, aminek a stílus és a nyelvtan látja kárát. Mindig hangsúlyozom: az tud jól írni, aki sokat olvas, hiszen az írás egyfajta reflex. Az online sajtó hírversenye sem tesz jót a minőségnek. Ezért mindig figyelmükbe ajánlom: a sajtó formája változhat, a minőséget viszont őrizni kell. A régi klasszikus újságíró-nemzedék szép lassan kihalt, s nekik kell átvenniük a sta-

fétabotot, oktatni az új generációt. Erre viszont módszeresen kell készülniük.

– Az Erdélyi Napló munkatársaként is sok kulturális témát dolgozol fel. Mennyire figyel a Kárpát-medencei magyar sajtó az ilyen értékek ápolására?

– A világ a bulvárosodás felé halad, s úgy tűnik, a kultúrára éhes tömegek kisebbségbe kerültek. Az általánosítás nem helyénvaló, a kultúra továbbra is átszövi életünket. Budapesten például nehéz színházjegyet kapni, az ART mozihálózat ontja a jobbnál jobb filmeket, a könyvvásárok gazdag kínálata is ellentmond az elszírtott könyveknek. A Hagymányok Háza külhoni sajtóként látom, hogy a fiatalok mennyire keresik a gyökereket, a táncmozgalmak hívei is gyarapodnak. Unokáim a választási népzenei és néptánc-táborban kaptak életre szóló élményt, s biztos vagyok benne, hogy a kötelező, jellegtelen diszko mellett ők is el-

– Nagyon szeretem a mediterrán világot, családom egy része Dél-Franciaországban él, feleségemmel újabb rendszeresen járjuk Olaszországot, s a magyar emlékek nyomába eredünk. Szeretem Tunéziát, a római világ pazar emlékei, a korai iszlám vagy a zsidó kultúra épületei, a vendégszeretet és a viszonylag jó közbiztonság teszi az országot igazán vonzóvá. Az ottani írásaimból lassan egy könyv is összeáll, már csak időt kellene találni megírására. Mégis melyik a legszebb ország? Talán Dél-Afrika. Ott kezdtem először filmegetni, beutaztam az országot s megfogott gazdagsága, sokszínűsége. Fokvárost fekvése alapján Nápoly és Rio mellett a világon a legszebbnek tartják. Sajnos a közbiztonság rohamosan romlik, így meggondolom, mikor szánom rá magam egy újabb útra.

– Mit kell tudni Csermák Zoltánról, a magánemberről?

– Nemrég befejeztem a New York-i Metropolitan Opera javarészt magyar emlékeiről írt második kötetemet, a könyv április végén jelenik meg. A múlt évben, részben Erdélyben, Pataky Kálmán operaénekesről készítettem díjnyertes dokumentumfilmet a muravidéki kollégákkal, talán nyáron Buenos Airesben, Pataky sikereinek színhelyén is be tudom mutatni. Továbbra is szövegtervezési terveimet, megvalósulásuk egészség és pénz függvénye. Útjaim alkalmával a kint élő magyarok és főleg zenészek társaságát keresem, sok érdekes anyag lapul a számítógépen. Az archívum remélhetőleg valamikor szintén könyvvé érik. Feleségemmel, Judittal idén leszünk negyvenéves házaspár, írásaimnak ő a legjobb felügyelője. Az említett itáliai sorozatot ő öntötte szavakba, cikkeinek száma is szépen gyarapodik. Családomban hat unokával büszkélkedhetek, s az ünnepi asztalnál már majdnem húszan ülünk. Az unalom tehát még messze elkerül...

Erdélyben a napilapok, portálok, televíziók, rádióadások száma figyelemreméltó.

küldik gyermekeiket hasonló helyre. A sajtóban is nagy igény mutatkozik a hosszabb lélegzetű kulturális írásokra, s azt tapasztalom, hogy a tisztességesen kidolgozott, érdekes anyagokat szívesen olvasnak. Médiumtól függ, mennyire halad az árral, vagy az olvasók nevelését is szívén viseli. Gyakran esik szó a nyomtatott sajtó végnapjairól. Biztos, hogy az idősebb generáció vesz inkább szívesen kezébe újságot, de a magazinok és lapok itthon hihetetlen kínálatára tekintve, még nem jött el a vég.

– Sokat utaztál a nagyvilágban. Van-e kedvenc helyed, ahova szívesen visszatérnél?